

Results. As a result of the study on the prognostic function of management in the economic security of the national economy in terms of a regional aspect, the feasibility and necessity of relying on a forecast based on which programs, plans and management decisions are being developed are substantiated. The conclusions are substantiated by the practical realization of the forecast regression model of economic security of the regions, which, according to preliminary calculations, are characterized by the best state of economic security: Dnipropetrovsk, Zaporizhzhia, Kyiv, Lviv, Odessa and Kharkiv regions. The predicted values of the components in the forecast model are indicators of socio-economic development and are calculated from the assumption that the trend of their change remains the same as in 2016 relative to 2015. As a result of the implementation of the forecast model, significant negative trends were identified for the reduction of the economic security index: Dnipropetrovsk, Zaporizhzhia and Odessa regions. The results of the forecast and its visualization allow determining the factors of these negative changes for each region and taking them into account when developing and adjusting existing regional economic development programs. In further research it is expedient to present a concept of forecasting the economic security of the regions in order to ensure the economic security of the national economy.

Key words: economic security of the region, prognostication, prognostic effect, prognostic function, forecasting.

Надійшла до редакції 30.04.2018

УДК 336.1

Петленко Ю. В.,
канд. екон. наук,
доцент

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна,
e-mail: yulia_petlenko@knu.ua

Томашевський Т. Т.,
магістр

e-mail: taras_tomashevskiy@knu.ua

ЗАГАЛЬНОСВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

UDK 336.1

Petlenko Y. V.,
PhD in Economic
sciences,
Associate Professor
Tomashevskiy T. T.,
Master

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: yulia_petlenko@knu.ua

e-mail: taras_tomashevskiy@knu.ua

GLOBAL TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

Мета. Метою дослідження є аналіз практики реалізації механізму державно-приватного партнерства (далі ДПП) на сучасному етапі економічного та політичного світового розвитку, особливостей впровадження у різних країнах світу та аналізу відмінностей розвитку у розвинених країнах та в країнах, що перебувають на стадії розвитку.

Методика. Для досягнення поставленої мети дослідження у якості теоретичної та методичної бази використана система загальних і спеціальних методів, а саме діалектичний метод пізнання — для дослідження теоретичних та нормативних засад формування напрям-

ку ДПП, як загальносвітового феномену; методи причинно-наслідкового аналізу — для безпосереднього аналізу загальносвітових тенденцій розвитку та практики застосування ДПП; методи порівняльного аналізу — для дослідження подібностей та відмінностей застосування ДПП у країнах, що знаходяться на стадії економічного розвитку та у розвинених країнах.

Результати. В роботі було визначено, що спрямованість партнерської взаємодії держави та приватного сектору у своїй більшості націлена на сфери виробництва суспільних благ і надання публічних послуг, виробництва природно-монопольних галузей економіки. Держава не може відмовитися від своєї присутності у вищезазначених сферах діяльності і для вирішення суперечностей між обмеженими можливостями державного бюджету та потребою у вкладенні капіталу для забезпечення відтворення та розвитку об'єктів стратегічної і соціальної значущості цих сфер використовує державно-приватне партнерство. Разом з тим в країнах, що розвиваються та у країнах з перехідною економікою, велику роль набувають функції держави, пов'язані з модернізацією економіки і в цьому зв'язку з інноваційним розвитком.

Ключові слова: державно-приватне партнерство (ДПП), державна політика, ринкова економіка, перехідна економіка, приватний сектор, партнерські відносини, проектне фінансування, Світовий банк.

Постановка проблеми. Формування та реалізація ефективної державної політики в постійно мінливих внутрішніх та зовнішніх соціально-економічних умовах, а також в умовах демократичного устрою сучасної світової спільноти, не можливе без взаємодії з приватним сектором економіки, що є вкрай важливою проблемою як для світу в цілому, так і для України зокрема.

Відокремлення приватного та державного сектору є найменш ефективною політикою розвитку державної економіки, яка взагалі може бути. Проте, на сьогоднішній день не зважаючи на те, що в більшості напрямків та аспектів держава все ж таки тісно співпрацює з приватними підприємцями у вирішенні тих чи інших питань, однак ще залишається багато галузей в яких співпраця держави та підприємництва є лише номінальною. Зокрема це стосується монополізованих галузей економіки, або майже монополізованих, що водночас є забороненим за законодавством України, однак не завжди виконується.

Також проблематику питання що розглядається складає те, що доволі часто, державний сектор звертається за необхідними товарами та послугами для забезпечення політичних, та соціально важливих напрямків діяльності до іноземних фахівців. Тобто сама держава уникає в деяких аспектах підтримки та розвитку державного підприємництва, що є обов'язковою умовою стабільного економічного та іншого розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання державно-приватного партнерства, розглянуті в наукових публікаціях вітчизняних вчених (В. М. Вакулєнко, О. В. Берданова [1], Н. Г. Діденко [2], Ю. В. Петленко, А. Р. Хоменко [3], Н. А. Сич, А. Ф. Ткаченко, Р. М. Плющ, В. І. Рибачук [4] та ін.), містять такі аспекти як: актуальні проблеми теорії і практики державного управління і соціального партнерства, форми державно-приватного партнерства та ін.

З прийняттям у 2010 році Закону України «Про державно-приватне партнерство», значно зростає науковий і практичний інтерес до механізмів його реалізації в Україні.

Мета статті полягає у аналізі практики реалізації механізму державно-приватного партнерства на сучасному етапі економічного та політичного світового розвитку, особливостей впровадження у різних країнах світу та аналізу відмінностей розвитку у розвинених країнах та в країнах, що перебувають на стадії розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток світового економічного простору характеризується в першу чергу гіперболізованими темпами, прискореними змінами факторів впливу та окремих елементів, формуючих єдину ринкову економіку. Це призводить до того, що здійснення задачі формування та реалізації ефективної державної політики, що постає перед урядом кожної з розвинених країн та країн, що розвиваються, ускладнюється постійно мінливими зовнішніми умовами. Безумовно, справитись

самостійно для уряду будь-якої сучасної держави без порушення конституційних прав і свобод її громадян не уявляється можливим. Відповідно до цього, на сьогоднішній день, використовується відносно нова модель державного регулювання, де держава створює умови і стимули для розвитку бізнесу на засадах партнерства, тобто рівноправного діалогу між ними, і одночасно виконує свої традиційні обов'язки у процесі суспільного відтворення — державно-приватне партнерство.

Державно-приватне партнерство представляє собою механізм, що використовується органами державної влади для закупівлі товарів та послуг, необхідних для розвитку державної інфраструктури та інших галузь нормального функціонування країни, потребуючих тих чи інших ресурсів або послуг зовні, що не виробляються та не надаються державними підприємствами [2, с. 38].

Даний механізм є дієвим засобом співробітництва між державою та приватним сектором у всьому світі, який неодноразово засвідчив свою ефективність та доцільність використання. Перевагою застосування ДПП є не тільки відновлення балансу ресурсної бази держави в тих аспектах в яких вона не здатна впоратись самостійно не порушуючи при цьому демократичних засад, а також принципів сучасного світового економічного простору.

Окрім цього використання ДПП важливо для постійного оновлення та інноваційного розвитку кожної держави не тільки стосовно економіки загалом, а і відповідно до кожної окремої галузі функціонування держави: освіти, культури, транспорту та інших.

ДПП дозволяє поєднати досвід співпраці державного та приватного секторів різних країн з одночасним урахуванням існуючих ризиків, притаманних різним типам інвестиційних проектів, відповідальності за досягнення їх кінцевої мети та можливого прояву супутніх ефектів. Подібний розподіл відповідальності дозволяє урядам різних країн сконцентрувати більшу частину своєї відповідальності на важливих питаннях стратегічного характеру та поліпшити якість виконання своїх безпосередніх функцій: планування та регулювання.

Цікавим для української практики є досвід залучення приватного сектора до проектів ДПП у Франції. Ця країна входить до числа лідерів, які успішно реалізують механізм ДПП та мають значні напрацювання взаємодії державного та приватного секторів у сфері інфраструктури. Вперше механізм ДПП виник у 1552 році при спорудженні каналу за концесійним принципом. У подальшому механізм ДПП розвивався у рамках «Співтовариств змішаної економіки» (SEM) і концесій [5, с. 14]. Разом з тим, на початковому етапі розвитку ДПП у Франції правова база була нестабільною і слабкою. Не існувало єдиного закону, який би регулював різні типи проектів ДПП. Кожний тип проектів ДПП регулювався різними нормами адміністративного та цивільного права. Перші законодавчі акти, регулюючі діяльність SEM, з'явилися лише в 1960-х роках, їх особливість полягала у закріпленні домінуючу роль в управлінні проектами SEM за державною і місцевою владою.

Так, Закон Франції від 29 серпня 2002 р. № 2002-1094, відомий як LOPSI, допускає приватний сектор до участі у проектуванні, будівництві, фінансуванні та обслуговуванні об'єктів для потреб правосуддя, правоохоронних органів, армії і міністерства оборони, а Постанова уряду Франції від 4 вересня 2003 р. № 2003-850 дозволяє приватному сектору брати участь в контрактних схемах сектору охорони здоров'я. Закон Франції про державно-приватне партнерство був прийнятий у 2004 році [6], а в 2005 році було створено Центр розвитку ДПП при міністерстві фінансів. Основною метою діяльності Центр розвитку ДПП стало надання методичної допомоги виконавчим органам державної влади — ініціаторам проектів ДПП у підготовці та реалізації проектів державно-приватного партнерства на території Франції.

Ще одним беззаперечним лідером серед європейських країн є Велика Британія, яка започаткувала використання механізмів ДПП при реалізації низки проектів у сфері видобування нафти 1978–1980 роки та реконструкції лондонських доків у 1981. Важливі наслідки для розвитку ДПП, проявилися у 1992 році завдяки зміні концепції управ-

ління державною власністю, внесених урядом консерваторів під керівництвом прем'єр-міністра Джона Мейджора. Зокрема це стосувалося припинення процесу приватизації державного майна, оскільки продовження активного розпродажу державної власності могло обернутися значними ризиками для національної безпеки у соціальній, економічній і політичній сферах. Разом з тим, потреби населення в отриманні якісних послуг залишалися високими, а без залучення приватного сектора їх задоволення стало неможливим. Тому був прийнятий закон про «приватну фінансову ініціативу» (далі — ПФІ) [7, с. 8], який забезпечив приватним структурам більш легке входження в сектор державної соціальної та виробничої інфраструктури.

Сутність ПФІ полягала у передачі приватному сектору функції фінансування будівництва, експлуатації, реконструкції, управління державними об'єктами виробничої та соціальної сфери. З 1997 року лейбористський уряд Т. Блера продовжив розвиток державно-приватного партнерства, проте здійснив деякі зміни у процедурі ПФІ, внаслідок чого виникли нові критерії урядової підтримки проектів державно-приватного партнерства. Успішними проектами цього періоду у Великобританії стали такі, які мали значний соціальний ефект — створення інтегрованої системи утилізації відходів на острові Уайт, будівництво громадської бібліотеки у м. Борнмут та шкіл в Брижпорті й Дорсеті, будинків перестарілих у Сурреї, будівлі поліції в Ілкестоні, північного кільця Бірмінгема і залізничної мережі Кройдона.

На підставі емпіричних досліджень даних, представлених на сайті Світового Банку (рис. 1), можна зробити узагальнюючий висновок стосовно загальносвітових тенденції розвитку ДПП. В першу чергу слід зазначити, що відносно активно ДПП почало розвиватись у більшості країн світу починаючи з 90-х років минулого століття, а його пік припадає на 2012 рік як за обсягами інвестування, так і за кількістю проектів (договорів у ДПП). Однак, як показують статистичні данні сучасний світовий розвиток ДПП перебуває на стадії стагнаційного занепаду. Відносно 2012 року кількість інвестиційних проектів із залученням ДПП знизилась на 87,26 %, а обсяг інвестицій на 81,90 %. Більш докладно цей аспект аналізу відображено на рис. 1–2.

Цікавим є те, що на сьогодні найбільша частика проектів ДПП сконцентрована в країнах з перехідною економікою (рис. 3).

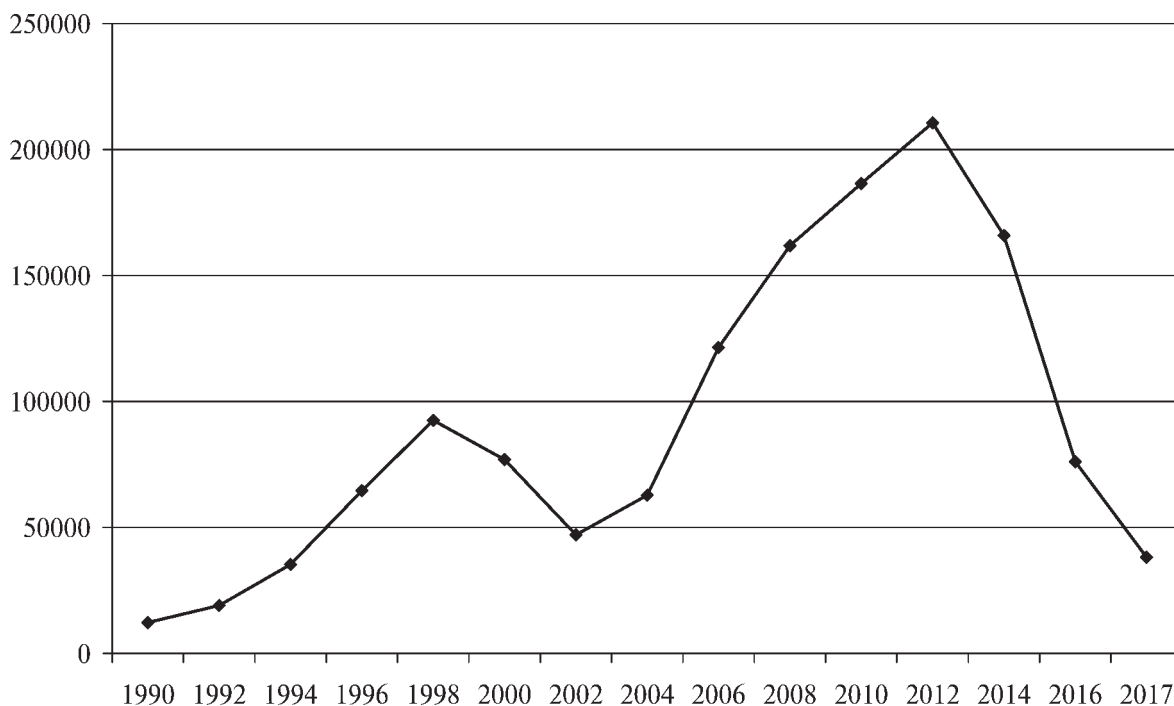

Рисунок 1 — Динаміка зміни обсягів інвестицій за угодами ДПП в загальносвітових масштабах за період 1990–2017 років, млрд. дол. (складено автором на основі [8–9])

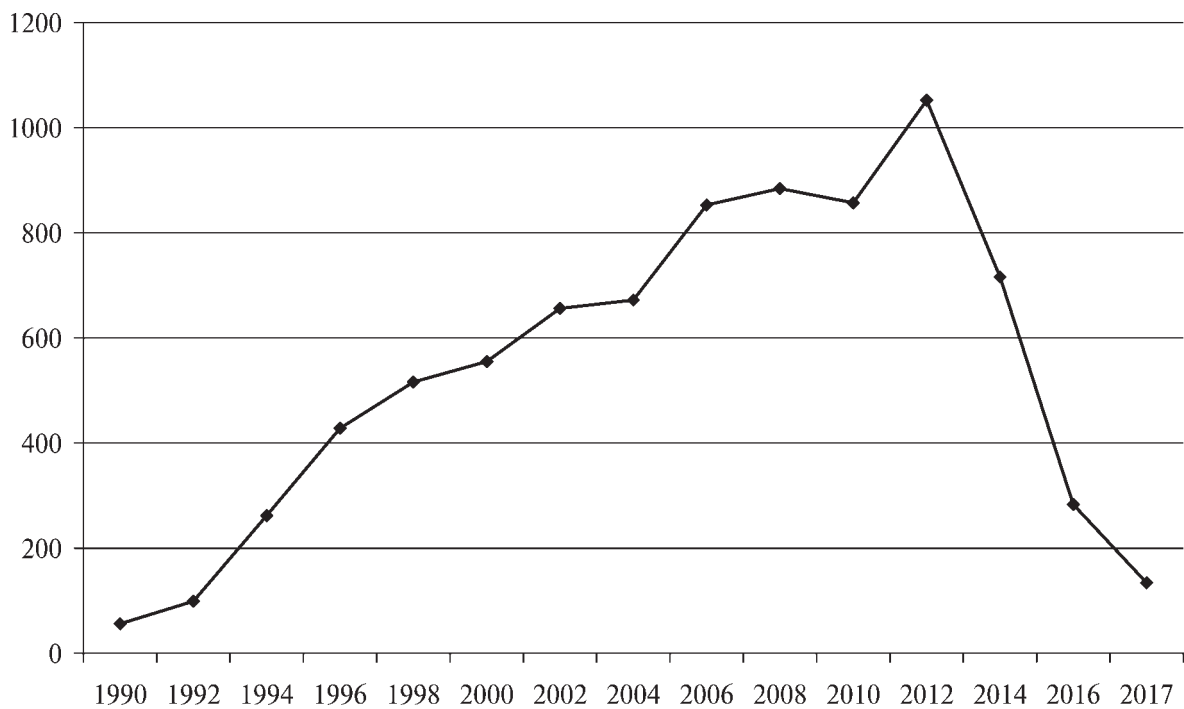

Рисунок 2 — Динаміка зміни кількості проектів державно-приватного партнерства за період 1990–2017 років, од. (складено автором на основі [8–9])

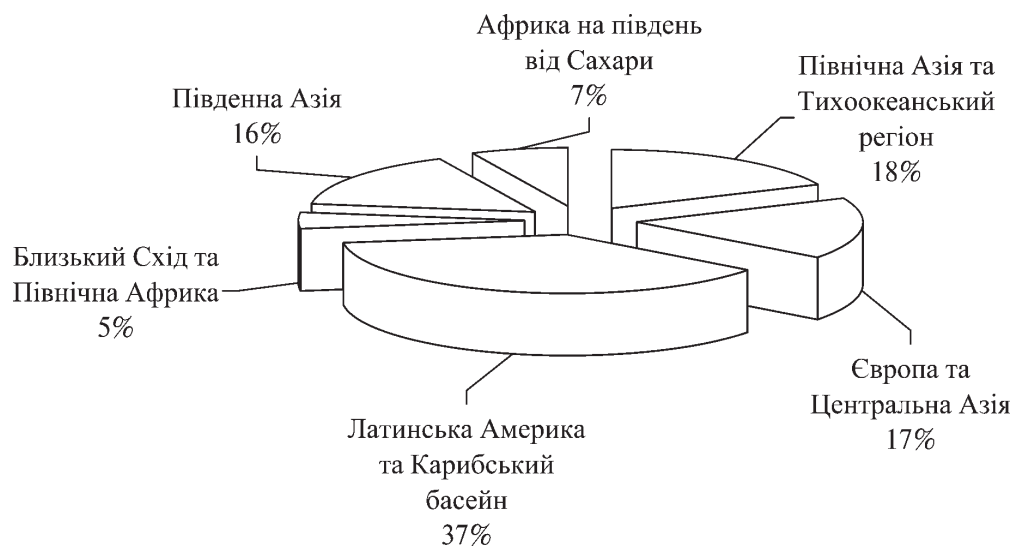

Рисунок 3 — Структура світового розвитку ДПП у різних регіонах світу за рівнем інвестиційних вкладень по договорах ДПП станом на кінець 2017 року (складено автором на основі [8–9])

Особливо це стосується країн Латинської Америки та Карибського басейну, рівень концентрації проектів ДПП та обсягів інвестування сягає 37 % від загальносвітових показників. Приблизно рівні частки світового обсягу проектів ДПП мають країни Північної Азії та Тихоокеанського регіону, країни Європи та Центральної Азії, а також країни Південної Азії, що відповідно складають — 18 %, 17 % та 16 %.

Аналіз структури загальносвітових тенденцій розвитку ДПП по галузям (рис. 4–5) свідчить, що найбільша частка проектів та обсяг інвестування припадає на транспортну галузь, а саме 59 % та 28 % відповідно. Відносно велика, за обсягом, частка проектів ДПП реалізується у сфері охорони здоров'я — 11 % від загального обсягу інвестування та 18 % від загальної кількості проектів. В інших галузях розвиток ДПП є незначним, як з точки зору залучення інвестицій, так і за їх кількістю.

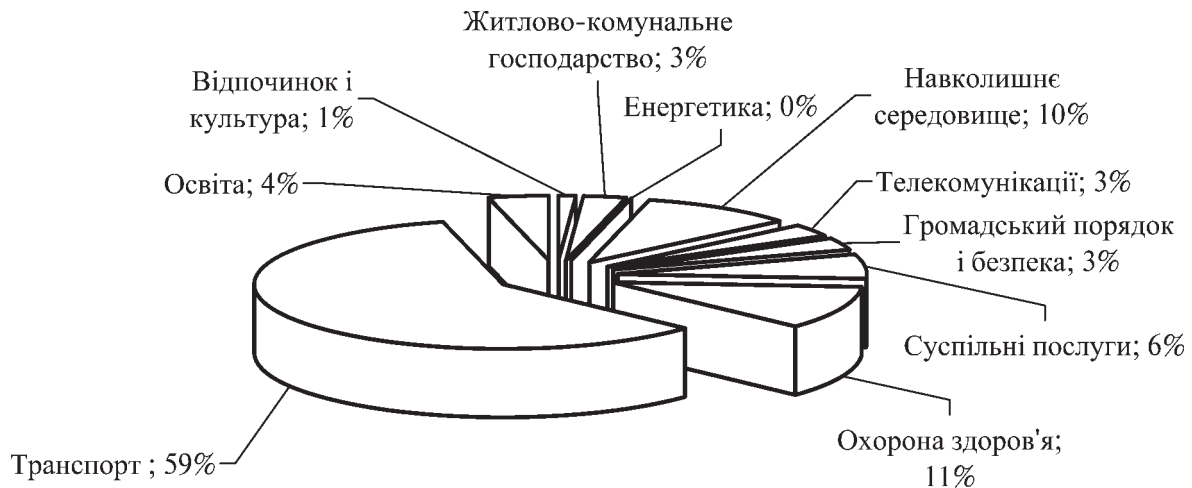

Рисунок 4 — Структура загальносвітового розподілу обсягів інвестицій за договорами ДПП по галузям станом на кінець 2017 р. (складено автором на основі [8–9])

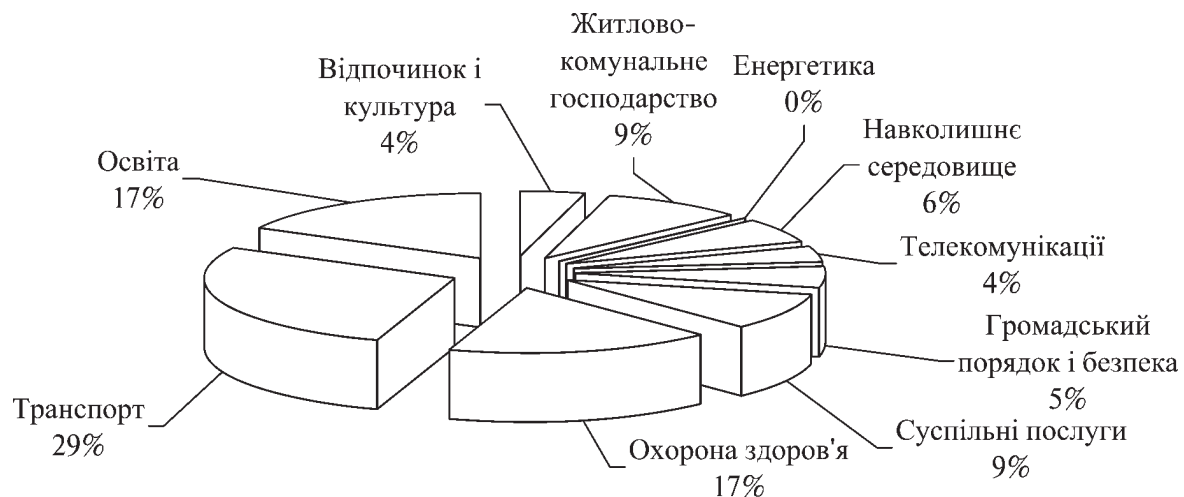

Рисунок 5 — Структура загальносвітового розподілу кількості проектів ДПП по галузям станом на кінець 2017 р. (складено автором на основі [8–9])

Встановлення партнерських відносини між приватним і державними секторами, університетами, науково-дослідними інститутами та іншими організаціями є ключовою моделлю для розвитку інновацій в інвестиційній політиці, саме тому державно-приватне партнерство у більшості країн розглядається як інструмент науково-технологічного та інноваційного розвитку.

Зокрема, у Австрії здійснюються програми зі створення Центрів компетенцій [10, с. 191–192], де державно-приватне партнерство є основним інструментом реалізації довгострокових відносин між компаніями та дослідними інститутами у сфері інновацій. Популярними є програмами K-ind/K-net, COMET, Асоціація з досліджень Крістіана Доплера. Програма K-ind/K-net спрямована на створення промислових центрів компетенції і мережі установ для проведення досліджень і передачі технологій під управлінням промислових компаній і консорціумів. Програма COMET (Центрів компетенції з досконалих технологій), стала найбільш впливовою в історії ДПП Австрії, дозволяє розвивати проекти ДПП у формі великих, середніх та малих спільних підприємств, а також у контрактній формі (без створення юридичної особи). Програма Асоціації з досліджень Крістіана Доплера підтримує створення тимчасових лабораторій в університетах, які працюють над орієнтацією на застосовність фундаментальних досліджень.

Крім програм зі створення Центрів компетенцій, створюються Європейські технологічні платформи на засадах державно-приватного партнерства для реалізації пріоритетних науково-технологічних та інноваційних проектів в різних сферах економіки і промисловості. Створення таких платформ дозволяє посилити науково-виробничі зв'язки та поєднувати науку, виробництво і державне управління.

Однією із основних цілей діяльності Європейських технологічних платформ [11, с. 3] є розробка економічно обґрунтованих програм наукових досліджень та швидке впровадження їх наукових результатів у практику.

За своєю структурою Європейські технологічні платформи є взаємовигідним партнерством між приватними і державними організаціями. Так, за останні роки створено 36 Європейських технологічних платформ [11, с. 4], що охоплюють різноманітні галузі економіки. Зокрема, Європейські технологічні платформи успішно функціонують в енергетиці, інформаційно-комунікаційних технологіях, біо-економіці, виробництві і процесах [11, с. 6–13].

Починаючи з 2001 року в Україні питання розвитку ДПП набуло особливої актуальності, що пов'язано із завершенням масової приватизації державного майна. За цей час започатковано значну кількість проектів у формі ДПП за різними типами, проте успішні практики стосуються переважно комунального сектору, незважаючи на те, що у Законі України «Про державно-приватне партнерство» [12] основні пріоритети були спрямовані на розвиток ДПП у технологічних галузях, зокрема у машинобудуванні.

Необхідність широкого впровадження механізму ДПП в Україні декларується і прийнятою «Концепцією розвитку ДПП в Україні на 2013–2018 роки» [13], а серед пріоритетних сфер застосування державно-приватного партнерства, визначено — наукову, науково-технічну, інноваційну та інформаційну сфери. Разом з тим, задекларовані пріоритети не отримали державної фінансової підтримки та й з боку приватного сектору виникають складнощі через нерозвиненість інструментарію фінансового сектору та низьким рівнем якості судочинства при розподілі ризиків власності на новостворювані об'єкти наукової та науково-технічної діяльності.

Висновки. Практична спрямованість партнерської взаємодії держави та приватного сектору у країнах, що розвиваються та у країнах з перехідною економікою, в тому числі й в Україні, свідчить про те, що більшість проектів ДПП використовуються у сферах виробництва суспільних благ і надання публічних послуг, виробництва природно-монопольних галузей економіки. У названих сферах держава не може відмовитися від своєї присутності і для вирішення суперечностей між обмеженими можливостями державного бюджету та потребою у вкладенні капіталу для забезпечення відтворення та розвитку об'єктів стратегічної і соціальної значущості цих сфер використовує державно-приватне партнерство.

Разом з тим в країнах, що розвиваються та у країнах з перехідною економікою, визначна роль держави полягає у ініціюванні заходів пов'язаних з модернізацією економіки. В цьому зв'язку, для України є доречним вивчення кращих практик та досвіду розвинених країн стосовно розвитку проектів ДПП в інноваційній та науково-технічній діяльності держави, стимулюванні інноваційної активності виробників у процесах модернізації економіки країни та розвитку інноваційної інфраструктури.

Список літератури / References

1. Берданова, О. Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичний посібник / [О. Берданова, В. Вакулєнко] ; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні — DESPRO». — К. : Софія-А, 2012. — 88 с.

Berdanova, O., Vakulenko, V. (2012). *Stratehichne planuvannia mistsevoho rozvytku* [Strategic Planning for Local Development]. Kyiv, Sofyia-A Publ., 88 p.

2. Діденко, Н. Державне управління і соціальне партнерство: актуальні проблеми теорії і практики : монографія / Ніна Діденко. — Донецьк, 2007. — 404 с.

Didenko, N. (2007). *Derzhavne upravlinnia i sotsialne partnerstvo: aktualni problemy teorii i praktyky* [Public administration and social partnership: actual problems of theory and practice]. Donetsk, 404 p.

3. Петленко Ю. В. Перспективи розвитку державно-приватного партнерства в Україні на основі світового досвіду [Електронний ресурс] / Ю. В. Петленко, А. Р. Хоменко // Глобальні та національні проблеми економіки : електронне наукове фахове видання. — 2016. — № 10. — С. 882–886. — Режим доступу до ресурсу : <http://global-national.in.ua/issue-10-2016/18-vipusk-10-kviten-2016-r/2012-petlenko-yu-v-khomenko-a-r-perspektivi-rozvitku-derzhavno-privatnogo-partnerstva-v-ukrajini-na-osnovi-svitovogo-dosvidu> (дата звернення 23.02.2018).

Petlenko Y. V., Khomenko A. R. (2016). Prospects for the development of public-private partnership in Ukraine on the basis of world experience. [Journal of Global and National Problems of Economics], no. 10, pp. 882–886. Available at : <http://global-national.in.ua/issue-10-2016/18-vipusk-10-kviten-2016-r/2012-petlenko-yu-v-khomenko-a-r-perspektivi-rozvitku-derzhavno-privatnogo-partnerstva-v-ukrajini-na-osnovi-svitovogo-dosvidu>. (Accessed 23 February 2018).

4. Орлатий, М. К., Ігнатенко, О. С., Берданова, О. В., Вакуленко, В. М., Драпіковський, О. І., Іванова, І. Б., Мазепа, В. О., Плющ, Р. М., Рибачук, В. І., Сич, Н. А., Ткаченко, А. М. Соціальна інфраструктура та комунікаційне забезпечення регіону : навч. посіб. / Кол. авт.; за ред. М. К. Орлатого, О. С. Ігнатенка. — К. : Вид-во НАДУ, 2006. — 208 с.

Orlatyi, M. K., Ihnatenko, O. S., Berdanova, O. V., Vakulenko, V. M., Drapikovskiyi, O. I., Ivanova, I. B., Mazepa, V. O., Pliushch, R. M., Rybachuk, V. I., Sych, N. A., Tkachenko, A. M. (2006). *Sotsialna infrastruktura ta komunikatsiine zabezpechennia rehionu* [Social infrastructure and communications support of the region]. Kyiv, NADU Publ., 208 p.

5. Якунин, В. И. Партнерство в механизме государственного управления / В. И. Якунин // Социол. исслед. — 2007. — № 2. — С. 13–14.

Yakunin, V. I. (2007). *Partnerstvo v mekhanizmi derzhavnoho upravlinnia* [Partnership in the mechanism of public administration]. *Sotsiologichne doslidzhennia* [Sociological research], no. 2, pp. 13–14 (In Russ.).

6. Михеев, В. А. Государственно-частное партнерство в реализации приоритетных национальных проектов [Електронний ресурс]. — [Режим доступу]: <http://www.c-society.ru/wind.php> (дата звернення 23.02.2018).

Mikheiev, V. A. *Derzhavno-pryvatne partnerstvo v realizatsii priorytetnykh natsionalnykh proektiv* [Public-private partnership in the implementation of priority national projects] Available at : <http://www.c-society.ru/wind.php> (Accessed 23 February 2018).

7. Варнавский, В. Г. Альянс на неопределенный срок / В. Г. Варнавский // Фельд-Почта, 2004. — № 29. — С. 5–11.

Varnavskiy, V. H. (2004). *Alians na nevyznachenyi termin* [Alliance for an indefinite period]. *FeldPochta* [FeldMail], no. 29, pp. 5–11 (in Russ.).

8. Private Participation in Infrastructure Database. The World Bank Working for a World Free of Poverty. Available at : <http://ppi.worldbank.org/visualization/ppi.html#sector=&status=&ppi=&investment=®ion=&ida=&income=&ppp=&mdb=&year=&excel=false&map=&header=true>. (Accessed 23 February 2018).

9. PPPIRC: Public-Private-Partnership in infrastructure resource center. Available at : <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership>. (Accessed 23 February 2018).

10. Аналіз законодавства України у сфері досліджень, розробок та інноваційної діяльності та пропозиції щодо доповнень до законодавства. Проект ЄС «Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні». — К. : Фенікс, 2011. — 349 с.

Analysis of Ukraine's legislation in the area of research, development and innovation, and proposals for additions to the legislation. European Union project «Improving strategies, policies and innovation in Ukraine». Kyiv, Feniks Publ., 2011, 349 p.

11. Європейські технологічні платформи та підходи до створення українських технологічних платформ [Електронний ресурс] // Формування мережі обміну інформацією про науково-освітні програми Європейського Союзу. Проект № 45309. Бюлетень № 2. — 21 с. — Режим доступу : http://cstei.lviv.ua/upload/pub/IRF/1340728263_69.pdf. (Дата звернення 20.02.2018).

Electronic Bulletin. European Technology Platforms and Approaches to Ukrainian Technology Platforms. Formation of a network for the exchange of information on scientific and edu-

cational programs of the European Project no. 45309. Bulletin no. 2, 21 p. Available at : http://cstei.lviv.ua/upload/pub/IRF/1340728263_69.pdf. (Accessed 20 February 2018).

12. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI в редакції від 24.05.2016 [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>. (Дата звернення 23.02.2018).

The Verkhovna Rada of Ukraine (2016). The Law of Ukraine «About public-private partnership». Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>. (Accessed 23 February 2018).

13. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 739-р «Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013–2018 роки» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-p>. (Дата звернення 23.02.2018).

Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), “Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 14, 2013 № 739-p «On Approval of the Concept of Public-Private Partnership Development in Ukraine for 2013–2018»”, available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-p>. (Accessed 23 February 2018).

Цель. Целью исследования является анализ практики реализации механизма государственно-частного партнерства на современном этапе экономического и политического мирового развития, в частности внедрение такового в разных странах мира, и анализ различий развития в развитых странах и в странах, что находятся на стадии развития.

Методика. Для достижения поставленной цели исследования в качестве теоретической и методической базы использована система общих и специальных методов, а именно диалектический метод познания — для исследования теоретических и нормативных основ формирования направления ГЧП, как общемирового феномена; методы причинно-следственного анализа — для непосредственного анализа общемировых тенденций развития и практики применения ГЧП; методы сравнительного анализа — для исследования сходств и различий применения ГЧП в странах, находящихся на стадии экономического развития и в развитых странах.

Результаты. В работе было определено, что направленность партнерского взаимодействия государства и частного сектора в большинстве нацелена на сферы производства общественных благ и предоставления публичных услуг, производства природно-монопольных отраслей экономики. Государство не может отказаться от своего присутствия в вышеупомянутых сферах деятельности и для разрешения противоречий между ограниченными возможностями государственного бюджета и необходимости во вложении капитала для обеспечения воспроизводства и развития объектов стратегической и социальной значимости этих сфер использует государственно-частное партнерство. Вместе с тем в развивающихся странах и в странах с переходной экономикой, большую роль приобретают функции государства, связанные с модернизацией экономики и в этой связи с инновационным развитием.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство (ГЧП), государственная политика, рыночная экономика, переходная экономика, частный сектор, партнерские отношения, проектное финансирование, Всемирный банк.

Objective. The purpose of the study is to analyze the practice of implementing the mechanism of public-private partnership at the present stage of economic and political world development, in particular, the implementation of such in different countries of the world, and analysis of development differences in developed countries and in countries that are at the development stage.

Methods. In order to achieve the goal of the research, a system of general and special methods, namely the dialectical method of cognition, was used as a theoretical and methodological basis for studying the theoretical and normative foundations for the formation of the direction of PPP as a universal phenomenon; methods of cause-and-effect analysis — for a direct analysis of global trends in development and practice of PPP application; methods of comparative analysis — to study the similarities and differences in the use of PPPs in countries at the stage of economic development and in developed countries.

Results. *It was determined the orientation of the partnership between the state and the private sector in the majority is aimed at the production of public goods and the provision of public services, the production of natural monopoly industries. The state cannot abandon its presence in the above-mentioned spheres of activity and to resolve contradictions between the limited possibilities of the state budget and the need to invest in ensuring the reproduction and development of objects of strategic and social significance in these spheres, using public-private partnerships. However, in developing countries and in countries with economies in transition, the role of the state, connected with the modernization of the economy and, in this connection, with innovative development, assumes a large role.*

Key words: *public-private partnership (PPP), public policy, market economy, transition economy, private sector partnerships, project finance, World Bank.*

Надійшла до редакції 12.04.2018

УДК 339.543-027.236

Скляр Н. М.,
канд. екон. наук,
старший викладач

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: sklyar@donnuet.edu.ua

Лоза К. М.,
канд. техн. наук

АТ «Мотор Січ»,
м. Запоріжжя, Україна
e-mail: loza1972@i.ua

ІНСТИТУЦІЙНИЙ БАЗИС РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРІВ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ

UDK 339.543-027.236

Skliar N. M.,
PhD in Economic sciences,
Senior Lecturer

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: sklyar@donnuet.edu.ua

Loza K. M.,
PhD in Engineering
Sciences

Motor Sich JSC
Zaporizhye, Ukraine,
e-mail: loza1972@i.ua

INSTITUTIONAL REGULATION BASIS OF THE INTERNATIONAL TRADE OF DUAL-USE GOODS

Мета. *Метою статті є дослідження специфіки структурних елементів інституційного базису регулювання міжнародної торгівлі товарів подвійного використання.*

Методи. *Дослідження структурних елементів інституційного базису регулювання міжнародної торгівлі товарів подвійного використання (ТПВ) пов'язане з ключовим інструментом регулювання експорту специфічних товарів, який регулюється нормами національного і міжнародного законодавства і суттєвою кількістю державних органів контролю. Основними методами, що використовуються в дослідженні є загальнонаукові і спеціальні методи: наукової абстракції, аналізу, синтезу, порівняння, групування, деталізації, узагальнення, типологізації.*

Результати. *В результаті проведеного дослідження структурних елементів інституційного базису регулювання міжнародної торгівлі товарів подвійного використання було поглиблено теоретично-методичні засади здійснення експортного контролю товарів подвійного використання, визначена нормативно-правова основа, систематизовані механізми,*

© Н. М. Скляр, К. М. Лоза, 2018